

Michael Žantovský

P
R
O
S
T
O
R

S prominutím řečeno

Můj život mezi slavnými a mocnými

**P R
O S T
O R**

Michael Žantovský
S prominentím řečeno
Můj život mezi slavnými a mocnými

PROSTOR

Michael Žantovský

S prominutím řečeno

Můj život mezi slavnými a mocnými

PROSTOR | PRAHA | 2023

© Michael Žantovský 2023

Foto na přední a zadní straně obálky © archiv Michaela Žantovského

Foto na zadní záložce © Ondřej Němec

Foto © Vladimír Holomek, Ondřej Němec, Herbert Slavík,
Pavla Veličkinová, Jana Žantovská, Cliche photothèque CCE,
DG de l'information, redakce obrazového zpravodajství ČTK

© PROSTOR 2023

ISBN 978-80-7260-556-9

Kiliánovi, Hugovi, Elmarovi a Cézarovi

Poznámka

Všechny události vyličené v této knize se víceméně staly, i když se třeba nestaly přesně tak, jak je vylíčené v této knize. U některých je to ku prospěchu věci, u jiných zase ke škodě. Bylo by příliš pracné a trochu puntičkářské přesně rozlišit, kde končí skutečnost a kde začíná fikce, a tak bude nejjednodušší připustit, že se jedná o literární pábení a že všechny podobnosti se skutečnými událostmi a postavami jsou čistě náhodné, i když ne omyvatelné. Protože smyslem tohoto vyprávění není přepisovat historii ani vyřizovat si účty, nýbrž zbavit se dlouho přechovávaných utkvělých představ a uvolnit tak místo novým, vlastně na tom tolik nezáleží.

Mezi dvěma giganty

NĚKDY POČÁTKEM DEVADESÁTÝCH LET minulého století jsme byli s jedním kamarádem pracovně v New Yorku na konferenci OSN o dětech. Kamarád psal divadelní hry, ale tenkrát zrovna dělal československého prezidenta. Měl také rád filmy a muziku, a tak mě napadlo, že bychom mohli zajít na návštěvu k Woodymu Allenovi. Woody točí filmy, ale také má rád muziku a občas píše i divadelní hry. Zazvonili jsme u Woodyho na Páté avenue, ale právě nebyl doma, a tak mě napadlo, že bude možná u Mii Farrowové, jež bydlela na protější straně Central Parku. Woody tenkrát s Miou chodil, dával jí hlavní role ve svých filmech a měli spolu i malého Satchela, ale nemohli se domluvit, kdo bude jednou týdně vytírat schody, a proto bydleli dál odděleně. To bylo samozřejmě ještě předtím, než Woody Mie zahrnul s její devatenáctiletou adoptovanou dcerou a než Mia obvinila Woodyho z pedofilie a znásilnění její jiné adoptované dcery. Satchel si pak raději začal říkat Seamus, a když se na to přišlo, přejmenoval se na Ronana. Následoval čtvrt století dlouhý konflikt, proti kterému jsou dějiny americké občanské války

idylickým leporelem. Vydrhnout jednou za týden scho-
dy se někdy nezdá být přemrštěně vysoká cena za za-
chování rodinného klidu.

Procházka přes Central Park byla moc příjemná. Mého kamaráda, jenž byl bytostně zvědavý, zajímalo, kdo jsou ti dva příjemní mladí muži, kteří jdou celou cestu za námi, ale všechno se vyjasnilo, když nás zdvo-
řile požádali o peněženky. Snažil jsem se jim vysvětlit, že můj kamarád dělá prezidenta a nemá moc peněz, ale ze způsobu, jakým jeden z nich mával baseballo-
vou pálkou, se zdálo, že nejsou logickým argumentům přístupní. Transakce nicméně proběhla bez vážnějších incidentů a oba mladíci se i s peněženkami spokojeně vzdálili. Navrhl jsem, abychom kontaktovali policii, ale kamarád se obával, že by z toho mohl vzniknout mezi-
národní incident, který by ohrozil náš vstup do NATO. Kromě toho měl při své vrozené slušnosti strach, že by policie chtěla, aby oba útočníky popsal, což by ho mohlo vystavit podezření z rasismu.

Přišli jsme na Park West a já okamžitě poznal dům, kde Mia bydlí, protože jsem si ho pamatoval z filmu *Rosemary má dítěátko*. Když jsem ale portýrovi řekl, že jdeme s kamarádem za Miou, odbyl nás s tím, že tohle je Dakota House a že Mia bydlí o dům dál a na natáčení *Rosemary* si Dakotu jenom půjčila. Abych se blýskl svými encyklopedickými znalostmi, informoval jsem prezidenta, že v Dakota House zastřelil o deset let dříve Mark David Chapman Johna Lenno-
na. Kamarád, jenž byl bytostně zvědavý, navrhl, že bychom se tedy mohli jít podívat za Yoko Ono, jenže

portýr mu ten nápad s pomocí automatické osmatřicítky rozmluvil.

Zazvonili jsme o dům dál u Mii, ale otevřel nám sám Woody Allen. Podíval se na nás a řekl, že Mia zrovna není doma, ať se stavíme někdy jindy. Než stačil zabouchnout dveře, strčil jsem do nich nohu a řekl mu, že vlastně hledáme jeho a že jsme až z Československa a tady kamarád je dramatik a prezident a rád by ho poznal, protože je bytostně zvědavý. Woodymu zalichotilo, že jsme za ním vážili cestu až z Československa, a pozval nás dál, i když jsem si všiml, že poplašné zařízení nechal zapnuté.

Woody se omlouval, že musí hlídat Satchela, ať si toho prý nevšímáme, načež nás posadil na malinké židličky hned vedle postýlky, v níž hlasitě řvalo mimino. Snažili jsme se si toho nevšímat. Řekl mému kamarádovi, jak strašně ho těší, že ho poznává, a jestli neumí přebalovat. Když kamarád odvětil, že ne, ale rád by se to naučil, protože je bytostně zvědavý, Woody poněkud ochladl a zeptal se nás, zda si dáme něco k pití. Oba jsme radostně přikýkli, načež Woody odběhl a za chvíli se vrátil s tácem se třemi elegantními skleničkami, broušenou karafou s vodou a krabicí sunaru. Každý jsme si dali dvě lžičky, rozmíchali je ve vodě a pohodlně se opřeli.

Když jsem se opět zvedl ze země, už jsem se posadil na židličku opatrněji a vytáhl zápisník, abych pro budoucnost zaznamenal historický rozhovor obou velikánů:

„Poprvé v New Yorku?“ zeptal se Woody.

„Potřetí,“ odpověděl kamarád.

„Krásné město, že? Natočil jsem o něm film *Manhattan*. Líbí se vám?“

„Ten film jsem neviděl, ale město je opravdu krásné. Hrálo se tu moje *Vyrozumění*. Praha je také moc hezká.“

„Tu hru jsem neviděl, ale Praha je úžasná. Natočil jsem o ní film *Stíny a mlha*.“

„Ovšem. Ten jsem také neviděl.“

Dodal jsem si odvahy, protože se mi v duchu začal rýsovat nový, převratný objev ve Woodyho životopise.

„Promiň, Woody,“ řekl jsem, vděčný za to, že neustávající řev mimina přehlušuje mocné bušení mého srdce. „Tys byl někdy v Praze?“ Kniha, kterou jsem o slavném režisérovi o pár let dřív napsal, nic takového nezmiňovala.

„Samozřejmě,“ řekl. „V sedmdesátém čtvrtém, když jsme točili v Budapešti *Lásku a smrt*, moji odpověď na Tolstého *Vojnu a mír*, jen o něco vtipnější, jsme měli volný víkend a já se rozhodl, že si zaletím do Prahy. Tolik jsem toho o ní tenkrát slyšel a ukázalo se, že to byla pravda.“

Oba jsme se s kamarádem polichoceně usmáli. „Co všechno jsi viděl?“

„No,“ zrozpačitěl trochu Woody, „dostal jsem se do Ruzyně...“

„Opravdu? Tam jsem byl taky,“ pospíšil si kamarád.

„... na letiště. A tam mi řekli, že když se chci podívat do Prahy, tak potřebuju vízum. Zeptal jsem se, kde ho dostanu, a oni mě informovali, že v Budapešti.

A doprovodili mě zpátky do letadla. Určitě se do Ruzyně zase brzo podívám!“

„Máte prý rád hudbu,“ změnil kamarád rychle téma hovoru.

Woody ožil. „Zdali!“ řekl, i když anglicky to znělo trochu jinak. „Posloucháte Colea Portera?“

„Málokdy,“ řekl kamarád. „Posloucháte Franka Zapu?“

„Zřídka,“ řekl Woody. Pak viditelně zbledl. „Nemám otevřít okno?“

„Nedělej si starosti,“ uklidňoval jsem ho. „Není to tak hrozné.“

„To prezidentování,“ odvedl Woody pozornost jinam, „musí být hrozně namáhavé.“

„Někdy,“ odpověděl kamarád s příslovečnou skromností. „A nač se teď chystáte vy?“

Řev mimina zesílil o několik decibelů a Woody pohlédl směrem k postýlce.

„Jsem moc rád, že jsme si tak pěkně popovídali,“ řekl kamarád a vstal. „Bylo to hrozně zajímavé.“

„Jo, bylo to fajn,“ souhlasil Woody.

„Určitě mi dej vědět, až zase pojedíš do Prahy,“ loučil jsem se. „Nerad bych to zmeškal.“

„Jo, to určitě,“ přikývl Woody. „A nechte větrat dveře do chodby.“

Georgetown

VĚTŠINA LIDÍ V AMERICE a ve zbytku světa žije v domnění, že hlavní město Spojených států se jmenuje Washington. Monumentální půdorys metropole, postavené na zelené louce jako šachovnice ulic označených na ose východ-západ písmeny abecedy a na ose sever-jih čísly, a rozdělené do čtyř kvadrantů, s Kapiťolem, budovou amerického Kongresu, v jejich středu, pochází od francouzsko-amerického stavitele Pierra Charlese L'Enfanta, jemuž ten úkol zadal sám George Washington. L'Enfant byl ovšem také vojenský inženýr, hodností major, a spořádanou šachovnici narušil sítí diagonálních tříd, zvaných *avenues* a pojmenovaných po jednotlivých státech americké unie. Tam, kde se třídy protínají s křížovatkou písmenné ulice a číselné ulice, vznikla náměstí a parky, které byly postupně osázeny zelení, monumenty a památníky slavných Američanů. L'Enfantovým motivem bylo zabránit tomu, aby v případě útoku na Washington – L'Enfant jako Francouz měl na mysli samozřejmě Brity – mohly nepřátelské kanóny volně pálit z jednoho konce ulice na druhý. To se skutečně od roku 1814, kdy Britové

vypálili celý Washington, nestalo. Cenu v podobě monumentálních dopravních zácp na průsečících písmen, číslic a tříd za to město platí dodnes.

Jako každý lidský výtvar je navíc Washington důkazem nevyčerpatelné schopnosti člověka polidštit i ten nejdůmyslnější záměr. Na plánu města neexistují ulice označené písmeny A či Z ani 1. ulice. V americké republikánské tradici by zřejmě áčková a jedničková ulice poskytly svým obyvatelům nezasloužené výhody, stejně jako zetková ulice by představovala nezaviněnou diskriminaci. (Zeptejte se někoho, jehož příjmení začíná na Ž.) Z důvodů, které jsou někdy předmětem sporů, neexistuje ani ulice J. Pravděpodobně je to kvůli pravopisu, ale podle některých měl L'Enfant spadeno na soudce amerického Nejvyššího soudu a spoluautora Listů federalistů Johna Jaye a ulici mu nedopřál. Ta druhá verze se mi líbí víc. Naproti tomu 13. ulici na plánu Washingtonu najdete, což je divné, protože 13. patra v amerických budovách kvůli pověřivosti neexistují. Místo běžného podlaží je v nich volný prostor, případně parkoviště. Ve Washingtonu to ale není problém, protože jako výraz úcty ke Kapitolu coby nejvyššímu vrcholu americké demokracie má druhá nejvyšší budova ve městě, Trumpův International Hotel, pouhých 12 pater. Donald Trump se s tím zřejmě dodneška nevyrovnal.

Ale na tom všem příliš nezáleží, protože Washington samotný je jenom kulisa a turistická atrakce, něco mezi Disneylandem a Potěmkinovou vesnicí. Pravda, v Bílém domě sedí člověk, který sám sobě přezdívá

Nejvyšší úředník, a jehož doprovází všude, kam se vrtne, muž v uniformě s kufříkem, jemuž se přezdívá „meruna“ a v němž jsou údajně ukryty kódy k odpálení amerických strategických jaderných raket. „Meruna“ se mu přezdívá podle nejdůležitějšího pravidla v americkém fotbalu: „Neupust' merunu.“ Jenže viděl někdy někdo z vás, co je v tom kufříku doopravdy? Já teda ne. Jak víme, že tam prezident nemá rezervní spodní prádlo? Nebo svačinu? Je to prezident, může tam mít cokoli.

V bezpečné vzdálenosti od prezidenta, na druhé straně velkorysé promenády s památníky prvních amerických hlav státu, sedí v několika budovách kolem Kapitolu 100 senátorů a 435 poslanců, kteří dohromady tvoří americký Kongres. (Vzhledem k tomu, že Američanů je třicetkrát víc než Čechů, kteří mají 81 senátorů a 200 poslanců, uvědomme si, jaké máme štěstí.) Většina lidí si asi myslí, že senátoři a kongresmani skutečně sedí v Kapitolu, ale ten je většinou prázdný, s výjimkou poslance nebo senátora, který právě mluví, anebo si zdřímnul. Někteří za to senátory a kongresmany kritizují, ale měli by si uvědomit, že zákonodárci tam nejsou od toho, aby poslouchali jiné senátory a kongresmany, ale od toho, aby mluvili k lidu. Doby, kdy hovořil Cicero ke svým kolegům, jsou pryč už dva tisíce let. A když přijde na hlasování nebo na výplatu, dostaví se kongresmani všichni do jednoho.

O něco více moci má devět soudců amerického Nejvyššího soudu. Také o hodně víc práce, uvážíme-li, že u nás je soudců Ústavního soudu patnáct. Kromě

mnoha jiných věcí rozhodují o tom, jestli se jim některý zákon líbí nebo nelíbí, a když se jim nelíbí, má Kongres smůlu. Dohromady tvoří tyto a další instituce americký ústavní systém, jemuž se také říká systém brzd a protivah. Po celých více než dvě stě let americké demokracie funguje tento systém spolehlivě a bezchybně. Když se všechno dostatečně zbrzdí a vyváží, málokdy se něco skutečně stane.

Celý ten důmyslný a obdivuhodný systém je tedy tvořen stovkami vážených, ctižádostivých a výborně odměňovaných mužů a žen, kteří ve skutečnosti o ničem nerozhodují. (Přiznávám, že tohle není úplně fér. Prezident většinou rozhoduje o tom, jaký oblek si vezme ráno na sebe. Kravatu mu ovšem vybírá manželka.) Jejich funkce a role jsou navíc, jak se v demokracii sluší a patří, pomíjivé. Senátoři se volí každých šest let, prezidenti každé čtyři a členové Sněmovny reprezentantů každé dva roky. To také vysvětluje, proč většina z nich ve Washingtonu nevlastní žádné nemovitosti, ba nemají zde ani trvalý pobyt a bydlení si pronajímají. Někteří méně perspektivní kongresmani bydlí v podnájmu. Jeden z nových členů posledně zvoleného Kongresu dokonce uvažoval o bezdomovectví, ale rozmyslel si to, když se dozvěděl, že by přišel o příspěvek na bydlení. Představa, že by tato skupina lidí, kteří si často neumí udržet práci déle než dva roky, rozhodovala o zásadních otázkách světového míru a války, je na první pohled absurdní. Skutečné rozhodování probíhá jinde, mezi lidmi, kteří nepodléhají voličským rozmarům, ani mediálními kampaním, jež

během pár týdnů dokážou udělat z ctihodného otce rodiny a pilíře společnosti sexuálního štvance a drogám propadlého psychopata, ani cyklickému kolísání cen nájemného. Právě tito lidé tvoří Washington. Vlastně tu byli už před Washingtonem.

Podíváte-li se na mapu hlavního města Spojených států, najdete v jeho severozápadní části na břehu řeky Potomac, stranou od vládních budov, Bílého domu a Kapitolu, malou čtvrť zvanou Georgetown, tvořenou z velké části ulicemi menších či větších stavení evokujících koloniální éru. V Georgetownu nestojí téměř žádná vládní budova nebo instituce. Zato tady bydlí a scházejí se tu lidé, kteří zásadním způsobem ovlivňují politická rozhodnutí a veřejné mínění, i když to na první pohled vypadá, že přes den hrají tenis a po setmění chodí jeden k druhému na večere. Georgetown existuje od roku 1751 a jmenuje se po britském králi Jiřím II., anebo po svých dvou zakladatelích, kteří se oba jmenovali George, ale rozhodně ne po Georgi Washingtonovi, takže mu na rozdíl od hlavního města Spojených států nehrozí přejmenování. Washington vlastnil otroky.

Obyvatelé Georgetownu na rozdíl od obyvatel zbytku Washingtonu svá obydlí vlastní a pečlivě udržují. Nikam se nestěhují, protože žádná lepší adresa neexistuje. Ti největší společenští šplhouni mezi nimi se nanejvýš přestěhují o ulici výš. Georgetown je totiž na kopečku svažujícím se k řece Potomac a možnost dívat se na někoho svrchu se tam velice cení. Navzájem se všichni obyvatelé Georgetownu znají, což

se velice hodí, když někomu dojdou vajíčka. Mnohé rodiny se znají už po generace a za tu dobu se jejich členové stačili vzájemně provdat a proženit, skamarádit, urazit a pomluvit. Je to velice efektivní, úsporný a neobyčejně příjemný způsob, jak vládnout zemi s více než čtvrt miliardou lidí a často se přitom nemuset ani přezouvat.

Pokud se příznivci konspiračních teorií domnívají, že k tajné vládě Spojených států patří všichni obyvatelé Georgetownu, budou zklamáni. V Georgetownu žije i celá řada obyčejných milionářů, univerzitních profesorů, vlivných právníků, výstředních vědeckých génů, diplomatů, špiónů a zasloužilých lidumilů. Také oni mají v tomto jedinečném systému svoji, byť podružnou roli jako hosté a stolovníci na bezpočtu brunchů, koktejlů a večeří, které se zde každý den podávají na stolech z doby krále Jiřího III. a míšeňském porcelánu. Tito lidé neslouží jako potrava pro kanony, ale spíš jako kaňony pro potravu. Židlí od Thomase Chippendala je v Georgetownu příliš mnoho a opravdu významných stolovníků příliš málo. Kvůli nedostatku hostů se někdy zoufalí hostitelé sníží až tak hluboko, že pozvou jednoho z více než sto osmdesáti velvyslanců akreditovaných ve Washingtonu. Pokud stále ještě přebývají židle, pozvou i jeho manželku. Často sice nemají přesnou představu, o koho vlastně jde, ba ani kde leží země, která dotyčného diplomata vyslala, ale zkratka H. E. se na seznamu hostů a jmenovkách na bělostném nabíraném ubrusu dobře vyjímá.

A tak jsem se do exkluzivní georgetownské společnosti dostal krátce po svém příjezdu do Spojených států i já. Na exotičnosti mi ještě přidalo, že jsem byl jediný velvyslanec ve Washingtonu, který tam během svého působení zastupoval dvě různé země, byv tři měsíce po svém příjezdu jako velvyslanec České a Slovenské Federativní Republiky degradován na velvyslance České republiky, což způsobilo nemalé problémy v jednom nesmírně důležitém, byť veřejnosti zcela neznámém dokumentu zvaném *Diplist*. Jde o oficiální seznam diplomatů působících v dané zemi a velvyslanci v něm bývají uváděni v protokolárním pořadí, které se odvíjí od data, kdy v hostitelské zemi začali působit. Protokol amerického ministerstva zahraničí údajně konzultoval desítky mezinárodních právníků a zorganizoval několik seminářů, aby rozhodl, zda jsem ve Spojených státech začal působit jako československý velvyslanec v říjnu 1992, několik týdnů před příjezdem velvyslanců Zambie, Svatého Vincence a Grenadin a Organizace amerických států, nebo jako velvyslanec České republiky až po nich, v lednu 1993. Nakonec se rozhodli uvádět velvyslance podle abecedního pořádku zemí, které je vyslaly. Na seznamu velvyslanců jsem tak zaujal pěkné 45. místo. V zemích a mezinárodních organizacích, které používají jako diplomatický jazyk francouzštinu, bych byl jako *Ambassadeur de la République Tchèque* šestý od konce.

I tak by mi bylo za normálních okolností souzeno čekat na obálku s kartičkou, na níž by bylo v ozdobném rámečku napsáno „Pan a paní Nejentakněkdovi

by si pokládali za čest Vaši přítomnost na snídani/obědě/večeři“ ... několik týdnů, možná i měsíců, pokud by dostal přednost velvyslanec Svatého Vincence a Grenadin. V mocenském centru Spojených států jsou však po dlouhou dobu zatnuty i české drápky. Bývalý vysoký představitel Světové banky Jan Viktor Mládek a jeho žena Meda zde v šedesátých letech minulého století zakoupili dům na adrese 2920 Dumbarton Street a shromáždili v něm jedinečnou sbírku obrazů Františka Kupky a dalších moderních českých a slovenských tvůrců. Vznikl tak salón pro návštěvníky z domova i ciziny, který byl svědkem lecčehos včetně historického i katastrofického pobytu Bohumila Hrabala, a domov pro početnou rodinu koček, z nichž některé se procházely mezi obrazy a hosty po domě a jiné odpočívaly na poličkách v ozdobných urnách.

Průznivce konspiračních teorií potěší, že Georgetown pravidelně ovlivňuje nejen rozhodování o tom, co se stane v Americe, ale stojí u kořenů celého současného světového uspořádání. Právě v domě na adrese 3123 Dumbarton Street, původně zvaném Henry Foxall House, ale dnes známém jako Dumbarton House, se od 21. srpna do 7. října roku 1944 konala konference „U dumbartonských dubů“, která položila základy Organizace spojených národů a systému veta pěti stálých členských zemí, který spolehlivě zabraňuje smysluplné činnosti této organizace dodnes. Na vysoké důvěrných jednáních o nejpalčivějších otázkách budoucnosti, která po celou dobu odposlouchávala FBI, se podílela téměř stovka delegátů z hlavních spojeneckých

zemí, takže paní Mildred Barnes Blissová, manželka původního majitele domu, si musela chodit půjčovat skleničky a přístroje přes ulici. O kousek dál na Foxhall Road ostatně téměř po celou válku snoval své plány jeden z otců evropské integrace Jean Monnet, ale zřejmě se dostal do monetárních nesnází a později musel dům přenechat americkému diplomatovi Adlaii Stevensonovi III. a ten zas Bushovu ministru zahraničí Jamesi Bakerovi III. Pokud vám to připadá jako dynastické následnictví v dědičných monarchiích, je to jen náhoda. Už snad chápete, že z Georgetownu se vládne nejen Spojeným státům.

Nedaleko odsud, na rohu 34. ulice a Q Street, bydlela od roku 1968 jiná česká rodačka, Marie Jana Korbelová alias Madeleine Albrightová. V jejím domě plném knih a na stinném dvorku zaslíbeném letním večerním posezením se scházeli akademici, novináři a politici, tíhnoucí převážně k Demokratické straně. Počátkem devadesátých let tam zavítal i nadějný politik této strany a guvernér jižanského státu Arkansas William Jefferson Clinton, v kterém tehdy již zkušená washingtonská veteránka odhalila prezidentský potenciál a od té doby mu pomáhala získat stranickou nominaci a pak i prezidentský stolec. Právě do svého domu mě Madeleine pozvala zanedlouho po mém příjezdu. Doba byla vzrušená. Bylo krátce po prezidentských volbách, v nichž Clinton poměrně překvapivě porazil pomocí geniálního hesla „Je to o ekonomice, vole“ čerstvého vítěze první války v Perském zálivu George H. W. Bushe. Heslo Clintonovi vymyslel politický stratég jeho kampaně,

„divý cajun“ James Carville. Cajunové jsou původní francouzští Kanadané, kteří se počátkem 18. století přestěhovali na jih Spojených států v rámci *le grand dérangement*, což lze překládat jako velké pozdvižení, anebo také vyšinutí. Uvážíme-li, jaký je rozdíl mezi počasím v Novém Skotsku a v New Orleans, pak mi zase tak vyšinutí nepřipadají. Od té doby jsou usazení v louisianských bažinách kolem delty Mississippi, kde pomocí pastí a ok loví Američany a další zvířata. Manželka Jamese Carvill se jmenuje Mary Matalinová a tehdy pracovala jako mluvčí prezidentské kampaně Clintonova protivníka George H. W. Bushe. Večer se pak oba sešli doma. On vaří lahodné cajunské večere a ona umývá nádobí. Z toho lze usoudit, že polarizace americké společnosti počátkem devadesátých let ještě zdaleka nedošla tak daleko jako dnes.

Když mě Madeleine poprvé pozvala na sešlost u ní doma, byla již koordinátorkou přechodového týmu nového prezidenta v oblasti zahraniční politiky. Každé čtyři roky od chvíle zvolení prezidenta v úterý po prvním listopadovém pondělí (neptejte se mě proč) až do jeho nástupu do úřadu 17. ledna příštího roku totiž neuplynou více než dva měsíce jen tak nečinně. Po celou tu dobu probíhá totiž něco jako velké vyšinutí, během něhož se Washington do značné míry vylidní a zase zalidní. Více než čtyři tisíce „prezidentských nominantů“, mužů a žen, kterými prezident obsazuje nejružnější úřady a funkce, aby za něj dělali jeho práci, přijde přes noc o místo, a musí si hledat novou práci, bydlení, školy pro

děti a kadeřníky pro psy. Současně přechodový tým čerstvě zvoleného prezidenta hledá, prověřuje, láká, přemlouvá a vydírá nové čtyři tisíce nešťastníků, aby se vzdali místa, sousedů, členství v tenisovém klubu a poradí na čekací listině u psychiatra, naložili trucuující manželku, brečící děti a vrčícího psa do stěhovací dodávky a vydali se do Washingtonu. Kupodivu si to prakticky všichni považují za čest, takže o ony čtyři tisíce míst se uchází několikanásobek kvalifikovaných, talentovaných a ambiciózních kandidátů, což je nejlepší způsob, jak začít občanskou válku. Aby se bratrovražednému boji předešlo, je třeba všechny po dobu několika týdnů rozptýlit a zabavit, než se vyjasní, kdo bude zastávat jakou funkci. Díky georgetownským hostitelkám a hostitelům tak potenciální vládní funkcionáři po několik týdnů se sklenkou v ruce krouží a bloudí, doufají a zoufají v některém z pohostinných domů mezi řekou Potomac na jihu, washingtonským Islámským centrem na severu, nemocnicí Georgetownské univerzity na západě a korytem Rock Creeku na východě a snaží se zalíbit hostům v naději, že někdo z nich zná prezidenta nebo alespoň někoho, kdo k němu má blízko, a ztratí za ně slovo. Ostatní hosté mají zase za úkol pomocí lety vytríbených instinktů rozlišit favority od beznadějných lůzrů a zavést konverzaci s těmi prvními, kteří se v následujících čtyřech letech mohou k leccemu hodit. Favorité se poznají podle toho, že stojí uprostřed živých hloučků a žertují s krásnými ženami. Lůzři stojí sami v koutě a pijí čtvrtou sklenici vína.

Hned u vchodu mě zastavil bystrý mladý muž a představil se jako reportér deníku The Washington Post, k čemuž dodal působivě znějící jméno, podle kterého se zdálo, že některý z jeho předků velel pluku ve válce za nezávislost nebo se aspoň podílel na psaní americké ústavy.

„Úžasná sešlost,“ pravil. „Je mi velkou ctí, že vás poznávám.“

Zalichotilo mi to tak, že jsem se mu také představil plným jménem. Než jsem se mu stačil pochlubit svou funkcí, zachytil svým sluchem reportérského ohaře můj slovanský přízvuk a rychle se vzdálil. Zřejmě to zase až taková čest nebyla. Naštěstí mě zahlédla Madeleine, rychle se mě ujala a dovedla mě k hloučku impozantních mužů a dam uprostřed místnosti, mezi nimiž jsem zahlédl urostlého štíhlého muže s vojenským držením těla a dokonale upravenou kšticí stříbřitých vlasů, o němž se proslýchalo, že se brzy stane ministrem námořnictví. „Tohle je Michael,“ představila mě Madeleine. „Je to československý velvyslanec a byl mluvčím Václava Havla.“ „Wonderful,“ řekl budoucí ministr námořnictví a všichni pokračovali v hovoru, dokud do hloučku rázně nepronikla elegantní blondýna. „Barbara Walters, pořad ABC 20/20,“ řekla významně, ačkoliv ji evidentně všichni kromě mě poznali. „Tak vy budete ministr námořnictví.“

Elegán se stříbřitými vlasy zrozpačitěl. „Ale kdepak,“ odpověděl. „Nevím, kde se ta fáma vzala. Já jsem totiž republikán.“ Barbara Walters se otočila na podpatku a zamířila k vedlejšímu hloučku. Ostatní ji

rychle následovali. Zůstali jsme sami. „Tak jaké to je, dělat mluvčího Václavu Havlovi?“ zeptal se vlídně můj stříbrovlasý společník. „Asi jako dělat za bouře kategorie 5 signálního důstojníka na torpédoborci,“ bylo jediné vhodné přirovnání, které mě napadlo. „Tak to je všude stejné,“ řekl chápavě muž, který se nikdy nestal ministrem námořnictví.

O další rozšíření mých kontaktů se postaral legendární šéfredaktor listu The Washington Post Ben Bradlee. Tento bostonský brahmín, jak se přezdívá potomkům původních amerických osadníků, kteří připluli do Ameriky s lodí Mayflower, anebo se to o nich alespoň tvrdí, se ve Washingtonu ocitl vlastně náhodou. Jako začínajícímu novináři mu nabídli místo u baltimorských novin The Sun, jenže když přijížděl vlakem do Baltimoru, začalo zrovna hodně pršet, a tak se rozhodl nevystoupit a dojel až na washingtonskou Union Station, protože dostal zároveň nabídku od tamních novin Post. Tahle historka krásně ilustrovala jeho nadání hltat plnými doušky život takový, jaký je. Po nějaké době koupil dům číslo 3321 na ulici N v Georgetownu. Nebylo to úplně náhodou. O tři domy dál, v čísle 3307, již bydlel Benův bostonský krajan a harvardský spolužák John Fitzgerald Kennedy, stoupající hvězda na washingtonském politickém nebi. Oba muži byli velcí kamarádi, hráli spolu golf, popíjeli whisky a nevyhýbali se nočnímu životu. Problém spočíval v tom, že Kennedy, v té době již senátor, byl politik, a Bradlee, v té době již šéfredaktor časopisu Newsweek, byl novinář. V dávných, idealističtějších